

els
llibres
d'Isabel

Isabel-Clara
Simó

Joel

bromera

I

Van morir el mateix dia, la meva mare i el meu gos. La mare va morir del cor, dos infarts seguits, un rere l'altre, tan de pressa que l'ambulància va arribar massa tard; el meu gos, en Ros, va ser envestit per un camió, quan sortia de casa, desesperat, a bordar a tothom l'infart de la mare. Com si reclamés ajuda.

Jo tenia dotze anys.

I no vaig sentir res. Res de res. Pitjor encara: vaig sentir fàstic, perquè el cos de la mare i el d'en Ros tenien un aspecte semblant, com si la mort els hagués igualat —ella, estesa al sofà, amb l'auxili inútil del pare; el gos, estès al carrer, entre la vorera i la calçada. Els vaig haver de veure, tots dos. Els va venir la mort de la mateixa manera, amb causes tan diverses per dallar-los: primer van vinclar el cos cap endavant, com encongint-se, com si alguna cosa els fes molta nosa a l'estómac i volguessin vomitar-ho; després van fer un llarg sospir, van deixar anar el cap endarrere i la mirada els va esdevenir vidriosa i opaca. I van quedar quiets.

Quan la mare va tenir el primer infart, el pare i la Paca —la dona de fer feines— es van precipitar a ajudar-la, i, com que la Paca netejava l'entrada, la porta era oberta, i així en Ros es va escapar al carrer, boig de

dolor i de pena. Jo vaig córrer rere el gos, sense poder evitar-ho, perquè les cames se m'hi van disparar, i ell bordava amb uns udols aguts i llargs. Potser no demanava auxili, sinó que expressava la seva desesperada infelicitat. Va anar a travessar el carrer, esperitat, abans que jo l'encalcés, i un camió el va aixafar. Va morir als meus braços, perquè em vaig quedar estúpida-ment agenollat, mentre es produïa enrenou al meu voltant. I el vaig deixar anar i vaig córrer cap a casa, a contar el que havia passat, perquè no ho podia suportar. I just quan jo entrava, la mare va tenir el segon infart i també la vaig veure morir. Era, tot plegat, massa per a un sol dia. Massa per a mi.

Tothom es va apiadar del gos mort a la calçada; tothom es va apiadar de mi, per la mort de la mare.

I el primer que es va apiadar de mi va ser el pare, quan va haver passat el primer trasbals: s'endevinava per la manera d'abraçar-me. Ignorava, ell, que era més digne de llàstima que no pas jo. Perquè jo no sentia res. Absolutament res. Potser sóc insensible, jo.

Feia molt de temps que havia après una cosa important: davant les emocions dels adults —còlera, afecte, el que sigui—, l'únic raonable que pots fer és abaixar els ulls, i quedar-se completament seriós. Aleshores, de mica en mica, vas aixecant la mirada i els fites directament, procurant fer una expressió completament neutra. I, sobretot, no dir res, ni un mot, encara que et preguntin. No és fàcil de fer, i cal una mica de pràctica. Però funciona. Perquè si fas la mirada esbiaixada, o t'atropelles parlant, o si intentes plorar o fer cara de llàstima, has begut oli. Els fa molta ràbia que facis aquestes coses. I fan una cara estranya, perquè no s'acaben de refiar de tu. Que t'acusen d'alguna cosa? És inútil defensar-se'n o negar-ho: no s'ho creuen.

Potser han mentit tant de joves, que creuen que és l'únic que es pot esperar dels altres. Però és que no és possible saber què esperen exactament de tu, els adults. Per tant, si els mires amb cara de no-res, ells hi veuen el que sigui que hi volen veure, i es tranquil·litzen. O se senten culpables.

Si se't mor la mare i tothom comença a sentir compassió per tu, la millor cosa és fer-ho així. A casa, quan vam tornar de l'enterrament, el pare em passà el braç per les espatlles i em mirà ple de confusa emoció: vaig abaixar les parpelles i de mica en mica el vaig mirar, completament seriós. Ell es va empassar la saliva i no gosava mirar-me. L'emoció del pare era llefiscosa com si un llimac se't passegés pel cos. Ell volia que jo sentís el mateix, i això m'irritava. La seva humida emoció em feia fàstic. Però un fàstic diferent del que vaig sentir en la mort de la mare i d'en Ros: aleshores havia vist una massa biològica que et feia pensar en nervis i en tendons, en sucus intestinals i en fluids corporals; l'emoció del pare, en canvi, feia pensar en deures i obligacions, en una moral rodona i fofa com una bola de molla de pa, i amb ganes d'idealitzar la mare.

Per treure'm l'enganxifosa tendresa del pare de sobre, vaig voler tornar a l'escola de seguida. No és que m'agradés l'escola, però on, si no, podia anar jo? Al «bareto» de les màquines de joc? Al cine?

A l'escola, però, tothom sabia què havia passat, i tots callaren, en entrar jo, i em miraren plens de curiositat, com si jo portés a la cara el missatge de la mort; o com si també els companys esperessin veure'm plorar. La profa i el director em miraven fingint una compassió absolutament desagradable. Jo, callat, sense mirar-los, vaig aconseguir que quedessin satisfets amb ells mateixos i em deixessin tranquil.

En Damià i en Jordi-busca't-la-vida, els més col·legues de la classe, no em van dir ni fava en tot el dia. Bé. Jo tampoc no hauria sabut què dir, en el seu lloc. Així doncs, acabades les classes, vaig tornar sol cap a casa. Pel camí, vaig tenir temps de pensar. De fer balanç. ¿Què hi perdia i què hi guanyava, amb aquestes morts? Amb la mare, guanyava no sentir més els renys per la neteja —l'habitació, les orelles i els peus, les seves tres obsessions higièniques, per aquest ordre—; però perdia el sopar dels dissabtes, que sempre era especial, perquè el feia al meu gust, i perdia el berenar de l'escola, que era l'enveja de la classe. I més coses, perdia: que m'ajudés amb els deures, que convencés el pare que em deixés sortir i que em passés algun bitllet quan el pare estava de mala filis. Em sentia egoïsta, pensant aquestes coses, però parlava amb mi mateix, oi? I la mare i jo no teníem res en comú, absolutament res de què parlar, i mai no compartíem res ni ens contàvem res. De dues galàxies diferents, érem, ella i jo.

Amb en Ros, que era més gos de la mare que no pas meu, guanyava la creu diària de treure'l als vespres —«O això o parar taula; així que tu mateix», era la cançó de cada dia—, raspallar-lo els dissabtes i acompanyar el pare al veterinari per a les vacunes. I perdre... Bé, no gaire cosa. Ell no m'estimava, només em tolerava, tot i que era meu; perquè me'l van regalar a mi, quan vaig fer deu anys. Ell estimava la mare. Jo volia que m'estimés a mi. I li feia festes, sense parar, fins que un dia em va mossegar. Em van renyar a mi, i no a ell. Crec que no el vaig perdonar mai, per haver-me mossegat. I no vaig tornar a intentar que m'estimés. Fins i tot ens ignoràvem. Excepte quan estava malalt. Jo les pesco totes, les passes, i tinc grip assegu-

rada cada hivern; sóc un expert, un veterà en malalties, i he fet molt llit en aquesta vida. Doncs, aleshores, en Ros venia a la cambra i s'ajeia als meus peus. Sempre que obria els ulls, enfebrìt i tremolós, el veia mirant-me, amb la boca oberta i panteixant, i els ulls lluents. Això sí que ho trobaré a faltar. La propera grip serà llarga i dura. I solitària.

Pel que fa a la resta, de moment tot em rutllaria de cara. Perquè el pare, que sempre ha passat de mi, a partir d'ara, prou que es veu, intentarà ser un bon pare i ser abnegat i servicial. I m'estarà a sobre! Em voldrà demostrar que ell pot fer de pare i de mare a la vegada. Se sent culpable, com si me l'hagués arrabassada ell, la mare. No hi haurà renys fins que li passi, m'hi jugo l'orella.

Naturalment, no li vaig dir a ningú que jo no sentia res. I això que ho vaig provar, a veure si podia sentir alguna mena de pesar. Però era inútil: estava buit per dintre. El pare devia esperar el meu desesper, però jo no ho sabia fer, i ell cada cop més enganxifós i protector. Perquè la pega més gran, que jo no havia previst, va ser que l'havia d'aguantar moltes més hores. Abans, ell se n'anava amb els seus companys a fer unes copes o al que sigui, i arribava a casa a hora de sopar. Però ara...

Ell treballa en una empresa de cotxes, millor dit, de caravanes. No n'és venedor, o no ben bé, perquè es veu que prepara les comandes dels dos venedors que tenen, i en fa uns informes que generalment el posen de mal humor. De vegades sí que atén ell directament algun client, i sempre que això passa diu a casa que ell és millor venedor que l'Enric Sallent —el més veterà dels dos venedors—, i ens dóna el pal durant tot un sopar; d'això passa a explicar tot el que sabia fer quan tenia

la meva edat i com era d'espavilat, perquè jo m'adoni de com estic de mal fet al costat d'ell. I no em puc mai estalviar de sentir els consells que li vénen al cap, uns consells que jo no donaria mai a un fill meu, cas que en tingui algun dia. Com ara:

—A la vida has de ser espavilat —home, gràcies per dir-m'ho!; jo sol no ho hauria pensat mai...!—, i saber molt bé què vols. Un client, generalment, no sap què vol, i en canvi tu sí que ho saps: vols vendre-li una caravana. Aquí hi ha la teva superioritat sobre ell. Has d'aconseguir que ell comparteixi el teu desig. Però prèviament has d'esbrinar quant pot o vol gastar. S'ha de ser molt hàbil, perquè això no tothom ho sap fer. S'ha de trobar la mesura, perquè si ets massa insistent, malament rai, malfien de seguida; i si et fas el desmenjat, s'ensopeixen com una planta sense regar. El terme just: aquest és el secret...

Sort que això passava només de tant en tant, perquè la mare ni se l'escoltava, i jo ho havia d'aguantar i fer cara d'estar molt interessat. Als adults els agrada moltíssim sentir-se llestos, i per a això necessiten un públic. Si vénen amics d'ells a casa, no falla: la nostra rentadora és la millor o, si no, és una ganga, només perquè l'ha triada ell; o en tal restaurant es menja millor i a millor preu, perquè l'ha descobert ell; o tal viatge és preferible a tal altre i coses per l'estil. Per això, quan el pare feia alguna venda, com que no podia fer-se el llest a la feina —a ells no podia explicar-los sopars de duro—, i els amics que venien a casa s'hi haurien avorrit, ho havia d'aguantar jo.

Doncs ara tot això seria pitjor, perquè venia corrents de la feina i «em feia companyia». Ja veus. I el pitjor és que li va agafar la fal·lera de sortir plegats, i cada dissabte em feia propostes falsament entusiastes:

—¿Què et sembla si tu i jo agafem demà la bicicleta i ens fem tot el Cervantes? O la Vila Olímpica, si vols. Què t'hi jugues que et guanyo?

La mare abans, quan jo era petit, no treballava, però ara «que ja tinc aquest criat» —«aquest» era jo, és clar— va dir que volia fer alguna cosa. Va trobar una feina en una mena d'institució per a dones. Feia classes de manualitats, que es veu que és una cosa que sempre li havia agradat i que hi tenia molta traça. Ara bé, guanyava poc. I el pare solia dir que si haguéssim de viure d'ella... i s'espolsava la mà i feia un riure fals. I ella s'emprenyava, és clar. Bé, però la seva feina volia dir que també tenia dret a estar cansada; així que passaven d'esports i mataven les hores lliures a davant la tele.

No es pot dir que no fossin uns bons pares. A més, no es barallaven ni s'escridassaven. Jordi-busca't-la-vida sempre conta les batusses dels seus vells, i que l'únic que hi pot fer és fer-se fonedís, sortir del camp de la visió dels pares, si no vol que li toqui el rebre a ell. La «Damiana» —de debò es diu Núria, però com que era la tia que li agradava al Damià, tots li dèiem la «Damiana»— un dia va plorar a classe i tot perquè els seus pares s'anaven a divorciar. I en Lluquet, un tio insuportable però que, quan cal, et deixa copiar, vivia a mitges a casa del pare i a casa de la mare, i estava ben tip de tots, perquè es veu que eren dues parelles que s'odiaven entre si, i amb tota intensitat; crec que per això en Lluquet està tan escanyolit. O no, vés a saber, perquè, a mi, en Lluquet...

Els meus no feien aquests números. La mare, això sí, sempre rondinava, i el pare és un plom, però no es barallaven, no deien paraulotes, i no m'estiraven a mi cap a un bàndol i l'altre. Si jo complia les «meves»

obligacions, em deixaven bastant tranquil. Quan portava les notes a casa, que solien ser força dolentes, teníem una mica de sarau, però els passava aviat.

A ells els importava tan poc saber què pensava jo com a mi saber què pensaven ells. No és una mala manera de viure, aquesta.

Però la mort de la mare m'abocava a una inevitable intimitat amb el meu pare. De moment, estava molt obsequiós i se'l veia tot angoixat per mi. I no sols se li notava, sinó que li ho vaig sentir dir. Va ser una nit que va venir a sopar un dels seus amics, un tal Espadaler, que havia treballat a l'empresa i ara portava sol el mateix negoci, però amb caravanes de segona mà, i es veu que li anava bastant bé. El pare li tenia enveja, i per això se'n burlava sovint. «Quin paio! Mira que emportar-se la cartera de clients de la casa! Així, qualsevol podria independitzar-se!», deia. Tot i això, continuaven sent amics, o ho feien veure. Un dia l'Espadaler li va confessar al pare que estava endeutat fins al coll, i el pare es va mostrar compungit i amistós, però jo li notava que, en el fons, se n'alegrava moltíssim. Però després les coses li van començar a anar millor, i aleshores venia sovint a casa, com si es penedís d'haver confessat la derrota i ara volgués presumir; o perquè estava agraït que el pare se l'hagués escoltat tant aquella vegada. No ho sé.

Doncs un dia va venir a sopar, carregat amb una pizza i una pila de llaunes de cervesa, tot dient que ja que es convidava a ell mateix, almenys havia de portar el sopar. I va fer veure que ignorava el comentari del pare, que la cervesa de casa era millor... Quan me'n vaig desempallegar, abans de ficar-me al port de salvació que és la meva cambra—, vaig entrar al vàter i, en sortir-ne, em vaig quedar al passadís escoltant perquè havia sentit que parlaven de mi:

—No sé com fer-ho —deia el pare—. Està tan estranyot! Sempre ha estat així, molt tancat. Però ara... No sé com parlar-li. Ni sé què pensa...

—Home, és natural. Jo crec que ho porta bastant bé, perquè una cosa així, als dotze anys...

—Però és que no sé com entrar-li. Em passo a casa tot el temps que puc, per fer-li costat, perquè no es trobi sol, perquè no hi pensi... I res. Si li dic de sortir, mira com si ell em fes un favor a mi. Ja sé que comença l'adolescència, que és una edat difícil. Però si almenys parlés! Si almenys plorés...

—Deixa'l estar, fes-me cas. El temps ho cura tot. Ara has de tenir paciència, i esperar.

—Havia pensat de portar-lo a un psicòleg. La Margarida ho hauria fet...

Es va produir un silenci, perquè esmentar la mare volia dir emocionar-se. Caram! No l'estimava tant com això! Jo no els havia vist mai barallar-se, és veritat; però fer-se un petó, tampoc. Als adults la mort els fa una pena immensa, però no pel difunt, sinó perquè hi veuen la seva pròpia mort reflectida.

Això del psicòleg em va alarmar moltíssim, perquè em fan una por terrible. Només volen que parlis tu, escriuen sense parar i et volen endevinar els pensaments. Com que això no ho saben fer, s'ho inventen. Per tant, havia d'impedir que el pare estigués preocupat per mi. És a dir, ser més «obert» amb ell —com odio la paraula *obert!* O sigui: dir i fer totes les coses que ell devia voler que digués i que fes. Així que aquella tàctica d'abaixar la vista i callar ja no servia. I jo ho sabia, què volia ell que fes: volia que plorés. Estava frustrat, de no veure'm plorar.

Va anar al pèl que l'endemà d'aquesta conversa ens donessin les notes de la primera avaluació, perquè, tot

i la compassió i molt «pobret Joel» per aquí «pobret Joel» per allà, les meves eren totes dolentes. Podia lligar una cosa amb l'altra: li vaig donar les notes havent sopat i me'n vaig anar corrents a la meva cambra, em vaig tirar al llit i vaig fer que plorava. Estava segur que em vindria darrere, el pare.

Quan va entrar, jo vaig simular que m'aguantava les llàgrimes. Es va asseure al llit i em va acariciar l'esquena.

—Què et passa, fill?

—No em puc concentrar. —Jo parlava amb la boca contra la vànova i em sortia una veu molt convincent—. Només penso en la mare. Perquè no he estat un bon fill. I ara ja no puc fer que estigui orgullosa de mi... Mai.

Vaig fer diana: em va abraçar com si tingués cinc anys i em bressolava i tot, i anava dient que no m'amoïnés per les notes, que l'important era que jo em refés de la tragèdia que ens havia passat. Que el tenia a ell, que si bé no podia substituir la mare, faria tots els possibles per ajudar-me. Que volia ser amic meu, i que li donés l'oportunitat que fóssim «col·leguis»... Perquè va dir exactament «col·leguis», el meu pare...

Quin remei! Em va tocar sortir amb ell, els diumenges, i veure'l suar dalt la bici, mentre jurava que es posaria a règim. Però, per sort, tanta abnegació va anar esvaint-se amb el temps. De mica en mica. El pare, algun cop, començà a venir tard a sopar, i després, gairebé cada dia. El dinar no ens era problema: el pare dinava a prop de l'empresa i jo, a l'escola; i el sopar, si havia vingut la Paca, ens el deixava fet, que només l'havíem d'escalfar. Dissabtes i diumenges, menjàvem bistecs i embotits.

Quan amb prou feines feia mig any que havia mort la mare, la vida tornava a ser passadorament suportable: les tendreses forçades, l'estar pendent de mi i l'obligació de ser amics s'anava evaporant. Tant van canviar les coses, que un dia el pare va portar una tia a casa. Era vella, com el pare, i anava massa maquillada. A mi, me la va presentar com «una amiga». I un diumenge, van anar a dinar fora, els dos. A mi em van convidar, però per sort no hi van insistir. I una nit, havent sopat, la Sara —que és com es deia— es va quedar a dormir i tot. Després d'això no la vaig veure més. Es devien barallar. Sigui com sigui, el pare s'havia refet i això volia dir que a mi em deixava en pau. Ja era hora! Tant en pau, que ni es va assabentar d'un escàndol que havia passat a l'escola —ni quan vivia la mare anaven mai els vells a les reunions de pares...—: havien enxampat en Damià al vàter de les noïes amb la «Damiana»: ella, amb les calces abaixades i ell tot sufocat. Els volien expulsar, però a la fi ho van deixar córrer. La pega va ser que en Damià es donava ara uns aires insuportables, perquè deia que havia tastat tia abans que ningú i que quan els van enxampar ja tenien la feina feta... No ho sé, jo, però crec que mentia. Amb la «Damiana», tant jo com la majoria de la classe havíem fet una cosa o altra, però això d'«enxufar»-la... Això no ho havia fet ningú de nosaltres.

A mi, la «Damiana» tant me feia, perquè qui m'agradava de debò era l'Esther, una tia increïble que, tot i tenir tretze anys (els mateixos que jo), ni ens mirava, a nosaltres, els companys de la classe. Era la noia més maca que he vist mai de la vida: tenia uns cabells llarguíssims, rossos, que li queien com una cascada sobre les espatlles, i les celles fines i els llavis molsuts i rosats. No entenc que hi hagi noies que es tallin els ca-

bells, que els agradin curts. Per mi, els cabells llargs són l'essència de la feminitat: fa unes ganes d'acariciar-los, tan suaus i llargs!

El pare tampoc no es va assabentar, més que a mitges, que havia de repetir el setè, ni totes les que m'havien passat a l'escola. Perquè la de Socials, que no em pot veure —ni jo a ella—, havia dit en l'avaluació, fent cops de puny a la taula: «Orfe o no orfe, la meva no la passa ni que em pengin!», i havia afegit que la recuperació la tenia suspesa d'antuvi. Així que me'n quedaven quatre i havia de repetir curs. I perdre els amics. Bé, i a mi què. Total, l'Esther no sabia ni que jo existís, i en Jordi-busca't-la-vida, el millor jugador de bàsquet de l'escola i l'únic que havia tingut els pebrots de robar un examen, el canviaven els seus vells perquè deien que necessitava «mà dura»... Això sí que era fotut. Tot mirant les cares dels de sisè, que el curs que ve serien els meus companys, em venien basques: eren tots uns bebès! I uns imbècils, d'aquells que van amb recadets al profe i que fan els deures cada dia.

M'esperava un calvari.

Però no va ser així. Perquè el curs següent jo no havia de tornar a l'escola. Ni a aquesta ni a cap altra. Ni l'altre curs, ni el següent, tampoc.

Perquè he estat malalt tres anys seguits. Molt malalt.